

Recenzja

rozprawy doktorskiej mgr. Przemysława Rusinowskiego

pt. „*Dokumentacja czynności procesowych i procesowo-kryminalistycznych*”

Prawidłowa dokumentacja czynności w toku postępowania karnego powinna być sporządzona zgodnie z przepisami procesowymi oraz zaleceniami taktyki kryminalistycznej. Spełnienie wymogów procesowych i taktycznych umożliwia wykrycie sprawcy a w konsekwencji bezpośrednio wpływa na kształt prawomocnego wyroku. Zatem zasadnie mgr Przemysław Rusinowski podejmuje temat dokumentacji czynności procesowych oraz czynności procesowo-kryminalistycznych jako temat rozprawy doktorskiej.

Mgr Przemysław Rusinowski rozpoczyna rozprawę doktorską od słusznej konstatacji, że czynności procesowe i czynności procesowo-kryminalistyczne wymagają właściwej rejestracji i w związku z tym w uzasadnieniu podjęcia tematu podnosi niezbędną kompleksowe przedstawienie problematyki sposobów, metod i technik dokumentacji tytułowych czynności.

Celem rozprawy wskazanym przez Doktoranta jest ukazanie historycznych sposobów dokumentacji czynności procesowych i procesowo-kryminalistycznych oraz ich ewolucji na przestrzeni lat; następnie przedstawienie w sposób całkowity i kompleksowy obecnie wykorzystywanych w praktyce sposobów dokumentacji czynności procesowych i procesowo-kryminalistycznych oraz wskazanie zasad, których należy przestrzegać przy wykonywaniu dokumentacji a także zbadanie praktycznych aspektów sporządzenia dokumentacji czynności procesowych i procesowo-kryminalistycznych w praktyce organów ścigania.

Zakres rozprawy obejmował analizę akt spraw karnych 400 akt prawomocnie zakończonych postępowań karnych w sprawach o przestępstwa kradzieży z włamaniem oraz w sprawach o przestępstwa wypadków drogowych z lat 2007-2018 z punktu widzenia znajdującej się w niej dokumentacji czynności procesowych i procesowo-kryminalistycznych obejmujących dokumentację ustnego zawiadomienia o przestępstwie, oględzin, przeszukania, okazania, konfrontacji, eksperymentu, przesłuchania.

Problemem naukowym jest określenie wpływu sporządzania dokumentacji w trakcie przeprowadzania czynności procesowych i procesowo-kryminalistycznych na proces wykrywczy sprawców przestępstw kradzieży z włamaniem i sprawców przestępstw wypadków drogowych w toku postępowania karnego.

Cel i zakres rozprawy mgr. Przemysława Rusinowskiego zostały zrealizowane a problem naukowy został rozwiązany w niniejszej rozprawie

Mgr Przemysław Rusinowski sformułował hipotezę główną, w której wskazał, że prawidłowo sporządzona dokumentacja czynności procesowych i procesowo-kryminalistycznych ma kluczowy wpływ na przebieg całego procesu karnego oraz wpływa istotnie na orzecznictwo sądowe. Doktorant przedstawił również 5 hipotez badawczych. Zarówno hipoteza główna jak również hipotezy badawcze są możliwe do weryfikacji i zostały zweryfikowane w recenzowanej rozprawie.

Doktorant poprawnie określił przedmiot badań, którym była analiza akt karnych pod kątem znajdującej się w niej dokumentacji czynności procesowych i procesowo-kryminalistycznych w sprawach o przestępstwa kradzieży z włamaniem oraz w sprawach o przestępstwa wypadków drogowych.

Mgr Przemysław Rusinowski zasadnie określił cel przedmiotowy analizy badań ilościowych, którym było określenie jakie formy dokumentacji czynności procesowych i procesowo-kryminalistycznych są najczęściej stosowane w praktyce, przedstawienie i zestawienie pozostałych sposobów dokumentacji czynności w sposób ilościowy. Celem badań była także jakościowa ocena sporządzonej dokumentacji w opracowanej skali przy uwzględnieniu przyjętych kryteriów.

W badaniach własnych Doktoranta właściwie zastosowano metody badawcze: metodę prawnoporównawczą, metodę prawnodogmatyczną, metodę wnioskowania statystycznego. W niniejszych badaniach Mgr Przemysław Rusinowski wykorzystał doświadczenie z udziału przy dokumentacji czynności procesowych i procesowo-kryminalistycznych w charakterze obserwatora za zgodą Komendanta Miejskiego Policji w Łodzi oraz własne przemyślenia i uwagi związane z dokumentowaniem czynności procesowych. W związku ze zdobytym przez Doktoranta doświadczeniem z dokumentacji czynności procesowych nasuwa się pytanie czy w trakcie udziału przy dokumentacji czynności procesowych i procesowo-kryminalistycznych napotkał Pan problemy związane ze stosowaniem RODO czyli Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego

przeływu takich danych oraz uchylecia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych)? Jeśli tak, to jakie były to problemy?

Doktorant prawidłowo posłużył się następującymi narzędziami badawczymi: kwestionariuszem ankiety do badań akt, kwestionariuszem wywiadu z certyfikowanym specjalistą z zakresu odtwarzania wyglądu osób i przedmiotów z Laboratorium Kryminalistycznego Komendy Wojewódzkiej Policji w Łodzi oraz kwestionariuszem wywiadu ze specjalistą do spraw inżynierii odwrotnej zajmującym się skanowaniem 3D z firmy 3D Master Advanced Solutions z siedzibą w Warszawie, kwestionariuszem wywiadu z Inspektorem ds. Ochrony Danych Osobowych z Komendy Miejskiej Policji z Łodzi na temat RODO a dokumentacja czynności.

Badania własne mgr. Przemysława Rusinowskiego zostały przeprowadzone w Sądzie Rejonowym dla Łodzi-Widzewa w Łodzi oraz Sądzie Rejonowym dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi. Analizie poddano 400 akt postępowań z dwóch kategorii przestępstw: 200 akt w sprawach o przestępstwo kradzieży z włamaniem (art. 279 k.k.) oraz 200 spraw o przestępstwo wypadków drogowych (art. 177 k.k.). Materiał do badań został prawidłowo określony (sprawy zakończone prawomocnym wyrokiem). Okresem badawczym zostały objęte sprawy z okresu 12 lat (tj. 2007-2018). Pewnym niedosytem po lekturze recenzowanej rozprawy jest brak podkreślenia sposobu losowania akt do przedmiotowych badań własnych mgr. Przemysława Rusinowskiego. Należałoby spodziewać się, że w trakcie publicznej obrony Doktorant w sposób skondensowany przedstawi jaką metodą losował te akta.

Rozprawa doktorska mgr. Przemysława Rusinowskiego składa się z zagadnień wstępnych, 8 rozdziałów, wniosków, 271 pozycji bibliografii, wykazu 45 źródeł internetowych, wykazu 19 aktów normatywnych, wykazu 22 orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego, Sądu Najwyższego i sądów powszechnych oraz Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie, spisu 76 rycin, spisu 13 tabel, spisu 10 wykresów, spisu 9 wzorów formularzy protokołów, streszczenia w języku angielskim, streszczenia w języku polskim oraz załącznika w postaci kwestionariusza ankietowego. Układ strukturalny rozprawy oceniam pozytywnie.

W rozprawie prawidłowo wykorzystano literaturę polską i obcą a także orzecznictwo dotyczące tytułowej problematyki. Sposób powoływania w przypisach literatury przedmiotu, jak również orzecznictwa jest poprawny.

Język rozprawy i sposób argumentacji prawniczej jest właściwy.

W zagadnieniach wstępnych mgr Przemysław Rusinowski uzasadnia podjęcie tematu, przedstawia cel rozprawy, zakres rozprawy, problem naukowy, hipotezy badawcze, metody

badawcze, narzędzia badawcze, przechodząc do zwięzłego przedstawienia problematyki poszczególnych części rozprawy. Doktorant w tej części rozprawy przedstawia pojęcie dokumentu procesowego, wskazując w trakcie tej prezentacji na osoby uprawnione do jego sporządzenia a także na formy jego utrwalania. Podejmując tytułową problematykę mgr Przemysław Rusinowski wymienia akty prawne normujące problematykę dokumentacji podejmowanych przez niego czynności oraz rodzaje dokumentacji tytułowych czynności podkreślając rangę protokołu, przechodząc następnie do dokumentacji obejmującej szkice, plany kryminalistyczne, stenogram, rejestrację obrazu i dźwięku oraz metodę naziemnego skanowania 3D.

W pierwszym rozdziale mgr Przemysław Rusinowski w sposób interesujący przedstawia historyczny rozwój dokumentowania czynności procesowych i procesowo-kryminalistycznych w Polsce oraz innych państwach. Niniejsza prezentacja od starożytności do czasów współczesnych została opisana z punktu widzenia stopnia formalizmu i sposobów uzyskiwania materiału dowodowego, które następnie zabezpieczano za pomocą protokołu a także roli procesowej sporządzanych protokołów. Przedmiotowy rozdział wskazuje na historyczne akty normatywne zawierające szczegółowe regulacje dotyczące spisywania protokołów, kryteria analizowane przy badaniu dokumentów, rozwój procesu wykrywczego sprawców przestępstw przeciwko dokumentom ze szczególnym podkreśleniem problematyki protokolowania oględzin oraz przesłuchania. Historyczna prezentacja obejmuje również rozwój sposobów identyfikacji kryminalistycznej, tworzenia baz danych oraz dokumentacji czynności procesowo-kryminalistycznych.

Czynności procesowe jako zachowanie się uczestników procesu wywołujące skutki procesowe zostały rzeczowo przedstawione w rozdziale drugim rozprawy poprzez doktrynalną charakterystykę terminów: „czynności procesowe”, „czynności pozaprocessowe”, „zdarzenie procesowe” wskazując nie tylko na ujęcie definicyjne, przykłady niniejszych czynności, podział oraz klasyfikację tych czynności ale również na podmioty uprawnione do ich wykonywania. Na uwagę zasługuje również prezentacja pojęcia „dokument” w ujęciu procesowo-kryminalistycznym obejmująca jego słownikową i legalną definicję, znaczenie i miejsce w postępowaniu dowodowym w toku postępowania karnego a także podziały i klasyfikację dokumentów uwzględniającą problematykę prywatnej opinii biegłego. Analizy Doktoranta koncentrują się także na kryminalistycznej charakterystyce źródeł pierwszych informacji o zdarzeniu. Mgr Przemysław Rusinowski koncentruje się także na ważnej problematyce prawidłowej dokumentacji czynności procesowo-kryminalistycznych przez pryzmat realizacji funkcji dowodowej, ochrony danych osobowych i analizy kryminalnej:

Doktorant w rozdziale trzecim zestawia relację między dokumentacją czynności procesowych i procesowo-kryminalistycznych ze specyfiką zasad procesowych z doktrynalnego i orzeczniczego punktu widzenia. Po wprowadzeniu w problematykę tej relacji mgr Przemysław Rusinowski opisuje zasadę prawdy materialnej, zasadę pisemności i ustności postępowania, zasadę ciężaru dowodowego, zasadę szybkości, zasadę obiektywizmu, zasadę jawności i tajności postępowania, zasadę bezpośredniości. Niniejsze zasady zostały właściwie przedstawione pod względem strukturalnym obejmującym cel stosowania zasady, wyjaśnienie pojęć związanych z omawianą zasadą, powiązanie danej zasady z innymi zasadami, wskazanie i omówienie konstytucyjnej lub kodeksowej podstawy prawnej przedstawianej zasady a następnie przedstawienie powiązania podejmowanej zasady z tytułową problematyką dokumentacji czynności procesowych i procesowo-kryminalistycznych.

Protokołowi jako podstawowej formie dokumentacji czynności procesowych jest poświęcony rozdział czwarty recenzowanej rozprawy. Znaczenie protokołowania czynności w toku postępowania karnego zostało przedstawione w ujęciu definicyjnym, rodzajów protokołów i ich charakterystyki a także wskazania dokumentacji stanowiącej załącznik do protokołu, którą należy powołać w treści protokołu. W dalszej części tego rozdziału Doktorant zbiorczo zestawia zasady sporządzania protokołów w sposób praktyczny charakteryzując zasadę komunikatywności, zasadę zwięzłości opisu, zasadę przestrzegania odpowiednich form gramatycznych, zasadę obiektywizmu, zasadę jednolitego nazewnictwa, zasadę dokładności, zasadę zgodności sporządzonej dokumentacji, zasadę bezpośredniości oraz zasadę systematyczności a następnie prezentuje obligatoryjne i fakultatywne elementy protokołu zwracając uwagę na zachowanie normatywnych, doktrynalnych i orzecznich kryteriów kompletności wymaganych informacji oraz rzetelności i bezpieczeństwa dokumentacji. Charakterystyka czynności protokołowanych opisana przez mgr. Przemysława Rusinowskiego zasadnie obejmuje zestawienie czynności, których protokołowanie jest obligatoryjne i przykładowych czynności, w których protokołowanie jest fakultatywne, wskazanie osób uprawnionych do dokumentowania czynności procesowych w postaci protokołu, problematykę dopuszczalności i zakresu modyfikacji protokołu. Doktorant następnie opisuje relację między protokołem a inną dokumentacją sporządzoną przez Policję przedstawiając elementy składowe a także przykłady tej dokumentacji.

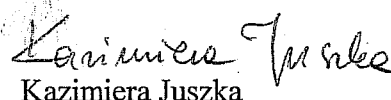
W kolejnych trzech rozdziałach mgr Przemysław Rusinowski przedstawia formy dokumentacji i utrwalania czynności procesowych za pomocą stenogramu, aparatury rejestrującej obraz i dźwięk, dokumentacji fotograficznej, techniki naziemnego skanowania 3D, portretu pamięciowego, zapisu filmowego, szkiców i planów kryminalistycznych.

Niniejsza prezentacja obejmuje charakterystykę technik, reguł a także możliwości i ograniczeń technicznych oraz procesowych korzystania z tych form, związaną z nimi terminologią, sposoby modyfikacji sporządzonej w ten sposób dokumentacji, wskazanie ich rodzajów, zasad oraz przykładów stosowania omawianych form jak również znaczenie tych form w ramach sporządzania ekspertyzy kryminalistycznej. Pozytywnie należy ocenić także przeprowadzoną przez Doktoranta analizę statystyczną dotyczącą sporządzania portretów pamięciowych w Laboratorium Kryminalistycznym Komendy Wojewódzkiej Policji w Łodzi w latach 2013-2018.

W rozdziale ósmym mgr Przemysław Rusinowski przedstawił metodologię badań własnych. W dalszej części tego rozdziału Doktorant prawidłowo prezentuje wyniki przeprowadzonych badań własnych rozpoczynając od doktrynalnej i orzecniczej problematyki dokumentacji konkretnej czynności procesowej i procesowo-kryminalistycznej, tzn. ustnego zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa, oględzin, przeszukania, eksperymentu, przesłuchania, konfrontacji, okazania jak również dokumentacji rozprawy sądowej; analizuje wyniki własnych badań empirycznych wraz z zamieszczeniem wzorów protokołów tych czynności, tabel, wykresów; każdorazowo ocenia sporządzoną dokumentację w opracowanej skali; przechodząc do przedstawienia własnych wniosków z tej analizy.

Przedmiotową analizę wyników badań Doktorant kończy nakreśleniem perspektywy dokumentowania czynności procesowych i procesowo-kryminalistycznych w przyszłości oraz wnioskami z analizy wyników badań własnych. Niniejszą perspektywę mgr Przemysław Rusinowski słusznie rozpoczyna od analizy dynamiki zmian w dokumentacji tytułowych czynności i przechodząc przez aktualny stan zagadnienia przedstawia czynniki sprzyjające i hamujące rozwój form dokumentacji.

Mając na uwadze powyższe okoliczności stwierdzam, że przedłożona do recenzji rozprawa doktorska mgr. Przemysława Rusinowskiego pt. „Dokumentacja czynności procesowych i procesowo-kryminalistycznych” spełnia kryteria wskazane w art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz tytule w zakresie sztuki (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1789) w zw. z art. 179 ust. 1 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r., poz. 1669 z późn. zm.). Zatem wnoszę o przyjęcie rozprawy doktorskiej mgr. Przemysława Rusinowskiego i dopuszczenie jej do publicznej obrony.

Kazimiera Juszcza